

Олександр Дмитрович Кара,
доцент кафедри музики та образотворчого мистецтва,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет,
вул. Репіна, 12, м. Ізмаїл, Україна

ЕНКАУСТИКА: ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ

У статті пропонується теоретичне узагальнення способів енкаустики як однієї з найдавніших технік живопису, значне зацікавлення якою спостерігається у сучасній світовій художній практиці. Наукова новизна дослідження визначається власним досвідом роботи автора в енкаустиці. Техніка енкаустичного живопису, яку було використано під час написання картин, має специфічну авторську методологію, основні складові якої викладено в цій публікації на тлі історично сформованих і сучасних загальноновизнаних способів.

Ключові слова: енкаустика, живопис, метод, техніка, спосіб.

Постановка проблеми. Енкаустика як один з найдавніших видів живопису восковими фарбами, значна кількість секретів якої була втрачена, продовжує не тільки цікавити сучасних майстрів, але й активно досліджується у світовому академічному середовищі. Як відомо, в основі енкаустики лежить принцип змішування фарб із воском та їх нагрівання у процесі створення образів, що й відображено у назві цього виду живопису (від давньогр. ἔγκαυστική – *мистецтво випалювання*). Зрозуміло, що цього базового знання недостатньо, щоб без спеціальної підготовки митець використовував енкаустику як спосіб живопису і не плував їй з восковими темперними фарбами, які отримали розповсюдження у VIII ст. і до XVII ст. залишалися основним матеріалом станкового живопису.

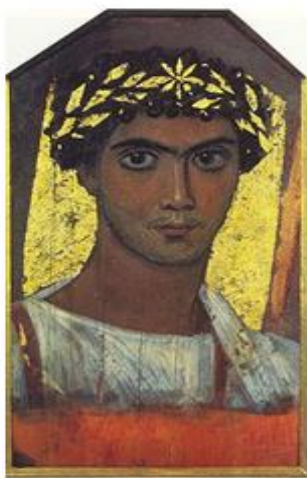
Для цього відкриваються центри, школи, незалежні майстерні. Зацікавленим студентам і професійним художникам доступні численні DVD і You-tube відео [9], а вчені мають можливість обговорювати актуальні питання енкаустичного живопису на профільних конференціях. На жаль, в Україні назрілі проблеми енкаустики не отримали достатнього наукового осмислення, адже кількість митців, які працюють у цій техніці, замала. Одним із найбільш престижних у цій галузі наукових заходів є щорічна міжнародна міждисциплінарна конференція з енкаустики (The International Encaustic Conference,

Provincetown, USA), яка з 2007 року збирає художників, галеристів, критиків, колекціонерів й ін. [14].

Актуальність цього дослідження полягає у необхідності теоретичного узагальнення способів енкаустичної техніки, інтерес до якої набирає обертів у світовій художній практиці. Її наукова цінність позначається значним власним досвідом роботи автора у техніці енкаустики на полотні та описом технологічного процесу, який був ним самостійно розроблений і опрацьований під час написання картин «Перша борозна», «Хоро», «Царська тиша», «Небесні гості на Різдво», «Знаки минулого», «Причастя» та ін. [3, с. 9-57], що виставлялися на 20 персональних й більш, ніж 160 колективних, у тому числі міжнародних, виставках, сприяючи отриманню звання Заслуженого художника України (2012).

Мета статті включає опис еволюції енкаустики як техніки з найдавніших часів до сьогодення.

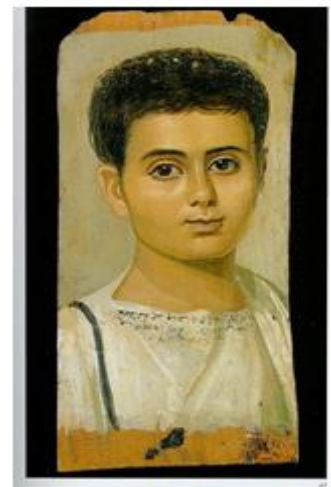
Найбільш давніми визначними взірцями енкаустичної техніки є так звані «фаюмські портрети», знайдені у 1886 році в некрополі Фаюма (Єгипет) британською експедицією Фліндерса Пітрі. Їх було виготовлено у Римському Єгипті I-III ст. як альтернативу традиційній єгипетській поховальній масці:

Портрет юнака, енкаустика, темпера. ДМ ім. Пушкіна (Росія)

Портрет знатної жінки, енкаустика. Королівський музей в Шотландії

Портрет хлопчика на ім'я Евтихий, енкаустика. Музей Метрополитен (США)

Як бачимо, час (без малого два тисячоліття) майже не вплинув на стан і якість портретів, які відмінно збереглися, вражаючи якістю кольору, блиском фарб та реалістичністю зображення. Дослідниками встановлено, що віск, який входив до складу фарб, мав таку ж саму точку плавлення, як і свіжий віск (62-65°). Упродовж роботи над ними використовувалися дерев'яні дошки, що підігрівалися зі зворотної сторони у процесі нанесення фарб. Це дозволяло підтримувати фарби у рідкому стані і надавало можливість змішувати їх між собою.

Наведемо хрестоматійну цитату давньогрецького поета Анакреонта, який у зверненні до античного майстра енкаустичного живопису вихваляє результат його роботи, що вражає своїм реалізмом: «Встань, о кращий з художників! Намалюй, о кращий з художників, майстер в мистецтві родоському, намалюй, як я скажу, мою далеку подругу. Намалюй, насамперед, її м'яке чорне волосся, і, якщо віск твій це зможе, намалюй їх запашними. Вище щік її намалюй під темними локонами чоло, біле, як слонова кість. Нехай дуги брів її будуть і не з'єднаними, але, як у неї, нехай одна, ніжно гублячись, переходить в іншу. Але для погляду очей маєш ти взяти чисте полум'я. Нехай вони будуть лазурне блискучими, як в Афіни, і вологими, як у Цитереї. Намалюй її ніс, щоки, змішавши молоко і троянди, а губи намалюй, як у Пейто, солодко ваблячими до поцілунку. У її підборіддя і біломармурової шиї нехай вітають харити. Одягни її, насамкінець, у сяючий пурпур, і нехай він дещо просвічує її тіло. Стій, я вже бачу її! Ще мить і ти, віск, промовлятимеш» [6, с. 20].

Що відомо про основні технічні прийоми енкаустичного живопису у давнину? З «Природної історії» Плінія Молодшого (XXXV, 11, 39, 41) і твору Вітрувія «Про архітектуру» (VII, 9) знаємо про існування як мінімум двох видів енкаустичної техніки: «Інколи фарбовані речовини, змішані з воском, накладалися на розписану поверхню за допомогою сухого пензля, після чого нею проходилися нагрітим металічним шпателем (cauterium); від тепла якого воскові фарби розпускалися, зливаючись одна з іншою та міцно пристаючи до поверхні. В інших випадках воскові фарби використовувалися у рідкому стані (отриманому через їх підігрівання на вогні або через додавання до них речовини на кшталт терпентину); ними писали пензлем на вогні подібно до того, як пишуть водяними фарбами, а потім сплавляли їх між собою через повторене кілька разів наближення до них жаровні з гарячим вугіллям» [8].

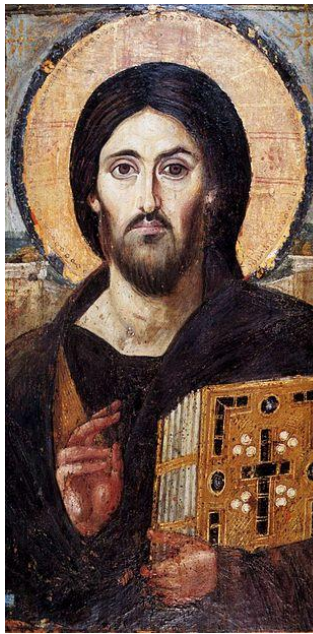
Д. І. Кіплік, автор фундаментального дослідження «Техніка живопису», підготовленого у

середні ХХ ст., у розділі, присвяченому таємницям енкаустичної техніки у давнині, констатує наступне: «Жовтий неочищений віск утримувався довгий час на відкритому повітрі. Після цього його варили у чистій морській воді з додаванням до нього соди (nitrum) і збирали чисті частини воску, що плавали на поверхні. Віск варили таким способом, тричі міняючи воду, після чого сушили на сонці та при луні. Він відбілювався, після чого знову варився у морській воді. Під час підсихання на сонці, його накривали тонкою тканиною, щоб запобігти таненню. <...> Сполучною речовиною фарб античної енкаустики слугував пунічний віск у поєднанні з бальзамом-терпентином, що у Плінія мав назву «рісе», а також маслом кедрового горіха (kedrion). Ці додаткові речовини вводилися у віск у різній кількості залежно від способів енкаустики. Чим менше вводилося сторонніх речовин у віск, тим міцніше був живопис і забарвлення. Залишки енкаустичних фарб, що були знайдені у різних місцях, зокрема на колоні Траяна в Римі, зведеної 1800 років потому, залишилися твердими як скала й склоподібними у зламі. Такою ж є забарвлення Парфенона і Храму Тезея в Афінах.

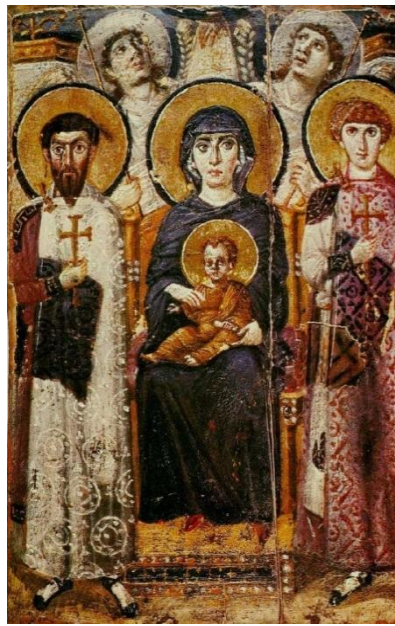
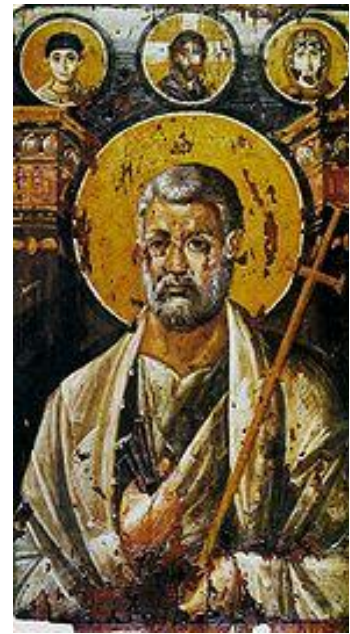
У живописі також зустрічаються фарби емалеподібного виду. Вони особливо характерні для грецької енкаустики, і її можна спостерігати в портретах мумій. Живопис енкаустичним способом, як і забарвлення, вівся фарбами, які у холодному стані знаходилися у твердому стані, і отримали здатність братися за пензель лише після підігрівання на вогні. Поверхня, на яку наносилися фарби, також мала бути теплою. Тільки за названими мовами могла вестися робота енкаустикою» [4, с. 323-324].

Енкаустичні фарби відразу по охолодженню тверділи. Однорідний блиск їм надавався за допомогою випалу, метод якого полягав у використанні каутерія, форма якого історично видозмінювалася від жаровні до спеціального металевого інструменту у вигляді лопатки, які в процесі роботи нагрівалися до високих температур (70-90°). У сучасності його замінили електронагрівальні прилади (праска, паяльник, паяльна лампа, газова лампа, реостат тощо).

За доби Середньовіччя було створено низку шедеврів релігійного живопису. Ікони, написані з використанням енкаустики, відрізняються міцністю, об'ємністю, яскравістю та блиском фарб. Такими є одні з найдавніших відомих нам взірців енкаустичної техніки – знамениті синайські образи Христа Спасителя (Пантократора), Богоматері, апостола Петра (VI-VII ст., прибіл. 68*92; монастир св. Катерини, гора Синай):

Христос Пантократор

Ікона Богоматері з немовлям і св.
Феодором та Георгієм

Св. Петро

Безумовно, секрети візантійської енкаустики сягають корінням традицій греко-римської техніки. У той же ж час, вони значно видозмінилися, оскільки виключали використання каутерія, про що збереглося свідчення грецького монаха Діонісія у трактаті про живопис, в якому він наводить один із рецептів візантійської енкаустики: «Візьми клей, золу та білий віск та постав на вогонь розчинитися. Додай у цю суміш фарб, добре розтри і пиши пензлем, що хочеш, дай фарбам висохнути, а потім поліруй» [4, с. 325].

Приблизно у X ст. зароджується і широко розповсюджується живопис на підсихаючих жирних оліях, а пізніше й живопис восковими темперними фарбами, який дозволив на довгий час забути про класичну енкаустичну техніку. Науковий інтерес до неї актуалізувався у кінці XIX ст. після знаходження фаюмських портретів.

Історіографія праць з енкаустики доволі незначна. Як правило, інформація про неї міститься у невеликих розділах із живописної техніки у давнині. Серед найбільш повних праць можемо назвати дослідження Г. Шмідта «Техніка античної фрески і енкаустики» (1934), Е. Бергера «Історія розвитку техніки олійного живопису» (1935), Т. Хвостенко «Енкаустика. Мистецтво, що пережило тисячоліття» (1985), яка виклала у книзі секрети енкаустики, розроблені її батьком, визнаним російським живописцем-монументалістом. Авторка представила основні способи енкаустичного живопису, виклала історію та технологію воскового живопису, зокрема рецептури, й опис методів у сучасній енкаустиці. З технічних засобів для створення картин засобами енкаустики на дереві й мармурі Т. Хвостенко рекомендує викори-

стовувати електричний паяльник, реостат, праска й інші електричні прилади.

За Т. Хвостенко, основними компонентами енкаустики у давнину були: віск, рослинна олія (лляна, оріхова, макова, соняшникова тощо), смола (каніфоль, даммара). Сучасні дослідники Ю. Кукс та Т. Лук'янова у дослідженні «До питання про технологію масляного живопису» (2014) вступають із нею у наукову полеміку, доходячи такого висновку: «Сполучна речовина енкаустичних фарб, скоріше за все, була сумішшю не воску, смоли й олії, як пише В. В. Хвостенко, а сумішшю пунічного воску, кальцієвих смоляних мил та металевих мил жирних кислот олії льону». Щоправда, як зазначалося вище, металеві мила жирних кислот олії льону не можуть бути отримані тим самим шляхом омилення у лугах, як із воском чи каніфоллю, оскільки олії льону вже містить ненасичені жирні кислоти, які мають у вуглеводневого ланцюга подвійні зв'язки. Сучасній науці відомо, що до складу оливкової, бавовняної, соєвої, кукурудзяної та лляної олії або різких жирів входять, частіше за все, гліцерини таких ненасичених кислот. Отримання кальцієвих сполук ненасичених кислот, що не містять подвійних зв'язків, могло бути проведено у давнину тільки шляхом нагрівання олії з вапном. Сполука ж усіх компонентів – пунічного воску, кальцієвих смоляних мил і кальцієвих солей жирних кислот лляної олії – в енкаустичному поєднанні, як і вважав В. В. Хвостенко, складає приблизно 3:1:0,5 [5, с. 182].

Одним із останніх фундаментальних досліджень, окремий розділ якого присвячений енкаустиці, став підручник харківського вченого Володимира Жердицького «Живопис: техніка і технологія» (2006), ре-

комендований МОН України як навчальний посібник для студентів вишів. У розділі «Енкаустика» автор викладає основні способи енкаустичного живопису, спираючись на праці Е. Бергера, Г. Шмідта, Василя та Тетяни Хвостенків. Їхня суть зводиться до таких основних положень:

1. *Виготовлення енкаустичних фарб.* До їхнього складу входить невідбілений або очищений віск, смоли (даммарова, мастична, піхвова, очищена каніфоль, соснова смола), у залежності від цілей, які ставить митець. Смола необхідна як додаткова сполука в основному восковому складі фарб. В якості пластифікатора до фарб додається вибілене масло (льону, соняшникове, горіхове, макове) для надання еластичності шару фарб. Інколи жирні олії можуть замінюватися очищеним скипидаром або лаками з твердих смол, які містять у своєму складі масло.

2. *Грунтування поверхні для нанесення шару фарб.* Грунт наноситься на мармур, вапно та штукатурку і не є обов'язковим для дерев'яних основ і деревоплоти. Його товщина може коливатися від 1 до 2 см. Вибраний матеріал має бути сухими, чистим, а нанесений на нього грунт – максимально виповненим. До складу як м'яких, так і твердих ґрунтів входять цинкові білила або інша фарба; віск і каніфоль з різницею тільки у пропорціях. Грунт «впалюється» у матеріал за допомогою праски, паяльника або паяльної лампи.

3. *Нанесення фарб на заґрунтовану поверхню.* Існує два види нанесення фарб: гарячий та холодний. У першому випадку фарби розігріваються до рідкого стану та наносяться на попередньо підігріту основу. Після завершення роботи фарбам надається однорідність і блиск за допомогою полірування. Восковий живопис, виконаний гарячим способом, є найбільш стійким. При холодному способі фарби розріджуються скипидаром, попередньо підігріваються, щоб скипидар не випарювався, а також підлягають поліруванню та вирівнюванню.

Серед сучасних закордонних джерел із енкаустики найбільш відомими є праці Joanne Mattera [10], Daniella Woolf [15], Lissa Rankin [11], Patricia Baldwin

Seggebruch [12], [13], орієнтовані на майстер класи з модернізованої енкаустики.

Висновки. Огляд наукових джерел дозволяє дійти висновку про те, що на сучасному етапі не існує єдиних чітких критеріїв, які б визначали рамки енкаустичної техніки. Далі у цій статті пропонується авторська концепція низки технічних прийомів, які були використані ним під час створення своїх картин із застосуванням енкаустики.

В основі метода, безумовно, лежать описані у наукових працях базові принципи енкаустики: використання воску, рослинних олій, смол тощо.

Виготовлення енкаустичних фарб. До їх складу увійшов пунічний віск, даммарова смола і каніфоль. Віск одночасно слугує наповнювачем і пластифікатором. Додатковими складовими виступають лляна олія та живичний скипидар.

Грунтування поверхні для нанесення шару фарб. Оскільки картини в енкаустичній техніці виконані на полотні, для грунтування використовується пунічний віск, лляна олія та каніфоль з додаванням незначної кількості скипидару. Для більшої частини картин використовувалася проклейка каніфоллю перед нанесенням решти компонентів.

Нанесення фарб на заґрунтовану поверхню. Нанесення фарб застосовується як гарячим, так і холодним способом у залежності від задуму. Основними компонентами виступають: пунічний віск, даммарова смола та пігменти. При гарячому способі фарби розігріваються на мармуровій плиті та наносяться на полотно за допомогою каутерія (у сучасному вигляді – інструмента з нагрівальною поверхнею: паяльником або іншими самостійно розробленими інструментами для нанесення фарб на полотно). Оскільки фарби швидко твердіють, необхідно швидко наносити локальні плями. При холодному способі використовується такі компоненти: пунічний віск, даммарова смола, живичний скипидар і фарби. Даммарова смола і скипидар змішуються у певних пропорціях, суміш розчиняється у скипидарі, після чого у склад додається пунічний віск. При нанесенні фарб холодним способом також можна використовувати паяльник і каутерій.

Олександр Кара, «Перша борозна», 2005,
95*120, полотно, енкаустика

Олександр Кара, «Хоро», 2007,
74*74, полотно, енкаустика

Олександр Кара, «Причасття», 2004,
74*80, енкаустика

Олександр Кара, «Небесні гості на Різдво», 2004,
63*72, енкаустика

ЛІТЕРАТУРА

1. Бергер Э. История развития техники масляной живописи / Э. Бергер [Ред. и вступ. статья, примечания А. А. Рыбникова]. – М. : ОГИЗ, 1935. – 607 с.
2. Жердзицкий В. Е. Живопись : техника и технология / Владимир Жердзицкий. – Харьков : Колорит, 2006. – 327 с.
3. Кара О. На новій землі, під новим небом. Живопис. Графіка / Олександр Кара [Вступна стаття Анчо Калоянова, О. А. Тарасенко]. – К. : Український видавничий консорціум, 2009. – 96 с.
4. Киплик Д. И. Техника живописи / Д. И. Киплик. – М. : СВАРОГ и К, 1999. – 504 с.
5. Кукс Ю. М., Лукьянова Т. А. К вопросу о технологии масляной живописи / Ю. М. Кукс, Т. А. Лукьянова // *Perspectives of Science and Education*, 2014. – № 6 (12). – С. 178-183.
6. Хвостенко Т. В. Энкаустика. Искусство, пережившее тысячелетия / Т. В. Хвостенко. – М. : Советский художник, 1985. – 160 с.
7. Шмидт Г. Техника античной фрески и энкаустики / Ганс Шмидт. – М. : Гос. издательство изобразительных искусств, 1934. – 136 с.
8. Энциклопедический Словарь Брокгауза и Эфрона в 86 т. (82 т. и 4 доп.). – СПб. : Типография

REFERENCES

1. Berger, E. (1935). *Istoriya razvitiya tekhniki maslyanoy zhivopisi [History of Oil Painting Technique]*. Rybnikov, A. A. (Ed.). Moscow: OGIZ [in Russian].
2. Zherdzitskiy, V. E. (2006). *Zhivopis: tekhnika i tekhnologiya [Painting: Technology]*. Kharkiv: Kolorit [in Russian].
3. Kara, A. (2009). *Na novii zemli, pid novym небом. Zhyvopys. Hrafika [On the new land, under the new sky. Painting. Graphics]*. Kyiv: Ukrainnyi vidavnychi konsortsiy [in Ukrainian].

Акц. Общ. Брокгауз-Ефрон, 1890-1907. // Энкаустика (А. И. Сомова). Т. 40-А, 1904. – С. 845.

9. Encaustic Painting Workshop in Santa Fe, NM. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=-quLoqwqkx0>.
10. Mattera Joanne. *The Art of Encaustic Painting : Contemporary Expression in the Ancient Medium of Pigmented Wax* / Joanne Mattera . – New York, 2001. – 144 p.
11. Rankin Lissa. *Encaustic Art : The Complete Guide to Creating Fine Art with Wax* / Lissa Rankin. Watson-Guptill, 240 p.
12. Seggebruch Patricia Baldwin. *Encaustic Mixed Media : Innovative Techniques and Surfaces for Working With Wax* / Patricia Baldwin Seggebruch. Ohio: North Light Books, 2011. – 128 p.
13. Seggebruch Patricia Baldwin. *Encaustic Painting Techniques : The Whole Ball of Wax* / Patricia Baldwin Seggebruch. Ohio: North Light Books, 2013. – 222 p.
14. The International Encaustic Conference. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.encausticconference.blogspot.com>.
15. Woolf Daniella. *The Encaustic Studio: A Wax Workshop in Mixed-Media Art* / Daniella Woolf. Interweave Press LLC, 2012. – 159 p.

4. Kiplik, D. I. (1999). *Tekhnika zhiivopisi [Painting technique]*. Moscow: SVAROG & K [in Russian].
5. Kuks, Yu. M., & Lukyanova, T. A. (2014). K vo-prosu o tekhnologii maslyanoy zhivopisi [To the issue of the technology of oil painting]. *Perspectives of Science and Education*, 6 (12), 178-183 [in Russian].
6. Khvostenko, T. V. (1985). *Enkaustika. Iskusstvo, perezhivshee tysyacheletia [Encaustic. Art survived for millennia]*. Moscow: Soviet Artist [in Russian].

7. Schmidt, G. (1934). *Tekhnika antichnoy freski i enkaustiki [Technique of ancient frescoes and encaustic]*. Moscow: Gos. izdatelstvo izobrazitelnykh iskusstv [in Russian].
8. Brockhaus & Efron (1904) *Entsiklopedicheskiy Slovar Brokgauza i Efrona v 86 t. [Encyclopedic Dictionary by Brockhaus and Efron in 86 volumes]*. (Vols. 86). SPb.: Tipografiya ASC [in Russian].
9. Encaustic Painting Workshop in Santa Fe, NM. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=quLoqwqkx0> [in English].
10. Mattera, Joanne. (2001). *The Art of Encaustic Painting: Contemporary Expression in the Ancient Medium of Pigmented Wax*. New York [in English].
11. Rankin, Lissa. *Encaustic Art: The Complete Guide to Creating Fine Art with Wax*. Watson-Guptill [in English].
12. Seggebruch, Patricia Baldwin. (2011). *Encaustic Mixed Media: Innovative Techniques and Surfaces for Working With Wax*. Ohio: North Light Books [in English].
13. Seggebruch, Patricia Baldwin. (2013). *Encaustic Painting Techniques: The Whole Ball of Wax*. Ohio: North Light Books [in English].
14. *The International Encaustic Conference*. Retrieved from: <http://www.encausticconference.blogspot.com> [in English].
15. Woolf, Daniella. (2012). *The Encaustic Studio: A Wax Workshop in Mixed-Media Art*. Interweave Press LLC [in English].

*Александр Дмитриевич Кара,
доцент кафедры музыки и изобразительного искусства,
Измаильский государственный гуманитарный университет,
ул. Репина, 12, г. Измаил, Украина*

ЭНКАУСТИКА: ТРАДИЦИИ И СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ

В статье представлено теоретическое обобщение метода энкаустики как одной из древнейшей художественной практики, интерес к которой значительно усилился в современном глобализованном мире, несмотря на то, что значительная часть секретов этой техники была утрачена. Актуальность работы обусловлена необходимостью теоретического обобщения методов энкаустики. Научная ценность заключается в описании значительного личного опыта автора в технике энкаустики на полотне и в описании технологического процесса, который был им самостоятельно разработан и использован в процессе написания картин. В статье также описывается развитие энкаустической техники с античных времен до сегодняшнего дня. Обзор научных источников позволяет сделать вывод о том, что в настоящее время не существует единых четких критериев, определяющих рамки энкаустической техники. В статье предлагается авторская концепция ряда технических приемов, которые были использованы автором при создании своих картин с применением энкаустики. В основе метода, безусловно, лежат описанные в научных трудах базовые принципы энкаустики: использование воска, растительных масел, смол и т. д. В состав энкаустических красок вошел пунический воск, даммаровая смола и канифоль. Воск одновременно служит наполнителем и пластификатором. Дополнительными составляющими выступают льняное масло и живичный скипидар. Поскольку картины в энкаустической технике выполнены на холсте, для грунтования используется пунический воск, льняное масло и канифоль с добавлением незначительного количества скипидара. Для большей части картин использовалась проклейка канифолью перед нанесением остальных компонентов. Краски наносятся как горячим, так и холодным способом в зависимости от замысла. Основными компонентами выступают: пунический воск, даммаровая смола и пигменты. При горячем способе нанесения краски разогреваются на мраморной плите и наносятся на холст с помощью каутерия. При холодном способе используются следующие компоненты: пунический воск, даммаровая смола, живичный скипидар и краски. Даммаровая смола и скипидар смешиваются в определенных пропорциях, смесь растворяется в скипидаре, после чего в состав добавляется пунический воск. При нанесении красок холодным способом можно использовать паяльник и каутер.

Ключевые слова: энкаустика, живопись, метод, методология, средства.

*Oleksandr Kara,
associate professor, Department of Music and Fine Arts,
Izmail State Humanitarian University,
12, Repina Str., Izmail, Ukraine*

ENCAUSTIC: TRADITIONS AND MODERN METHODS

Encaustic as one of the oldest types of wax painting continues to be not only interesting for contemporary artists but is also actively studied in the global academic environment despite the fact that significant part of its secrets has been lost. The relevance of this study is defined by the need for theoretical generalization of methods of encaustic technique, interest in which is growing in the world artistic practice. Its scientific novelty is determined by the significant personal author's experience in the technique of encaustic on canvas and by the description of the process that had been

independently developed and used when painting his own pictures. The purpose of the study includes the description of the evolution of the encaustic as a technique from ancient times to nowadays. It is concluded that there are no clear common criteria that would determine the framework of encaustic technique at the present stage. The author offers his own approach that has been used by him when creating his paintings using encaustic. It is based on encaustic basic principles, such as the use of wax, oils, resins, and so on, which were described in scientific works. The author proposes to use punice wax, dammar resin and rosin for the manufacturing of encaustic paints. Additional components are the linseed oil and turpentine. Punice wax, dammar resin and rosin with addition of a small amount of turpentine are used when priming the surface for applying a layer of paint. For most of the paintings rosin sizing have been used before applying other components. The paint can be applied both in a hot and cold method, depending on the design. The main components are: punice wax, dammar resin and pigments. When using the hot method, paints are heated on a marble slab and are applied to the canvas with the help of cauter. When using the cold method, punice wax, dammar resin, turpentine and paint are mixed. When applying paint by the cold method, a soldering iron and cauter can be also used.

Keywords: encaustic, painting, method, techniques, means.

Подано до редакції 17.07.2015

Рецензент: д. філос. н., проф. Т. С. Шевчук
